

Izhaja vsak petek. — Naročnina: Tuzemstvo mesečno 6 Din, četrtletno 18 Din, polletno 36 Din. Inozemstvo, mesečno 10 Din. Naročnina se plačuje vnaprej. Naslov uredništva in uprave: »Enotnost«, Delavski dom, Marksov (Novi) trg 2, Ljubljana.

ENOTNOST

DELAVSKO-KMEČKI LIST

Čekovni račun: 14.577. — Lastnik in izdajatelj Alojz Kusold, Ljubljana. — Odgovorni urednik Otmar Crnezelj, čevljarški pomočnik, Ljubljana, Sv. Petra c. št. 49. Tiska tiskarna »Slovenija«. Zastopnik za tiskarno: Albert Kolman, Ljubljana, Celovška cesta številka 61. Delavci kmetje in vsi zatirani narodi, združite se!

Vsak obrat, vsaka vas imej oplašnika za »ENOTNOST«.

Štev. 7.

Ljubljana, petek, 1. februarja 1929.

Leto IV.

Zlate jasli Barnuma

ali kako razmetavajo socialistični tajniki krvave žulje delavstva.

Socialistični nemški list »Volksstimme« v Mariboru nam očita, da smatramo mi »sedanji moment za bratomorni boj med delavstvom.« Socialistični Barnum ve prav dobro, da se nisimo mi še nikoli borili proti delavcem, ki v svoji neorientiranosti še vedno sledijo Socialistični stranki Jugoslavije in da e ves naš vztrajni boj veljal socialističnim birokratskim tajnikom, ki gonijo delavstvo od razrednega boja in ki podkupljeni z mastnimi plačami in zavarovani z buržuazno avtoriteto, vodijo delavce k sodelovanju s kapitalom in njegovimi varnostnimi organi. Socialistične delavce smo vedno in ob vsaki priliki vabili k sodelovanju v naših bojih. Smatrali smo jih vedno za svoje brate in sotrpine in tako ostane. Nikoli pa nismo smatrali svojim bratom barnumskih birokratov in tem je veljal in bo veljal nespremenjeno naš boj, ker oni ne stojijo v vrstah delavca, temveč stoje s svojim delom in s svojimi političnimi cilji v vrstah meščanstva.

Barnum bi želel premirje v tej težki situaciji! O, seveda: ta situacija je taka, da morajo barnumski birokratije na vsak korak pokazati svojo pravo barvo, da morajo vsak trenutek napraviti novo izdajstvo nad delavskim razredom. V tej situaciji bi se seveda kaj radi razglasili za naše brate, da bi potem nemoteno opravljali svoje famozne usluge buržuaziji.

No, koliko so barnumski tajniki naši razredni bratje in koliko je mogoče z njimi kako premirje, nam v bengalični luči kaže kritika proračunov Delavske zbornice, ki jo je sestavil s. Makuc. Mi se ne strinjamo načelno s to kritiko, ker stojimo na stališču, da so te jugoslovanske delavske zbornice od začetka pa do konca delavskemu razredu škodljive, mi smo to razložili v posebni študiji, in jim zato ne moremo poveriti niti počene pare delavskega, težko zaslužnega denarja. Toda priznati pa moramo, da je kritika s. Makuca svojevrstna in tako zgovorna, da bo mogel vsak delavec po tej kritiki z roko zagrabiti miselnost in cilje slovenskega Barnuma.

V čem obstoji Makučeva kritika? Enostavno v tem, da je Makuc najprej pregrupiral postavke proračuna, ki so ga sestavili g. Uratnik in njegovi pomočniki, tako, kakor se v resnici steka v različne žepne in kakor bo za delavstvo razumljiv. Številke tako pregrupiranega proračuna govorijo tako zgovoren jezik, da jim ni treba mnogo pojasniti. Potem pa je Makuc po svoji delavski pameti sestavil tak proračun, ki bi ga morala Delavska zbornica sprejeti, če naj bi vsaj od daleč nekoliko dišala po delavstvu in njegovih interesih.

Od celotnega proračuna Delavske zbornice gre:

Za predmet	po tajniškem proračunu	po Makučevem proračunu
	odstotkov	
Plače	24	16
Zlati ključ	14	—
Dijete in potnine	25	13.5
Pesek v oči, t.j. različnim društvom, torej zopet tajnikom	3%	—
Delavske podpore	5%	32.6
Vse ostalo, kultura, odpisi, pisarne itd.	29	27.9

Barnum nam stopi pred vsem jasno pred oči, če preračunamo njegove in Makučeve številke v odstotke. Ker mislimo, da bo tako ponazorjenje izdatkov Delavske zbornice posebno dobro služilo njenim delavskim delegatom, izvedemo prav radi še te računске operacije.

Iz te tabele se vidi, da gre za barnumske birokrate po njihovem lastnem proračunu skoro tri četrtine vseh zborničnih dohodkov, dočim odpade na delavce borih 5 odstotkov proračuna. Makuc ima prav, ko je pristregel, in če prav ne dovoli, plače in dohodke barnumskih in buržuaznih funkcionarjev in dal denar za brezposelne delavce in rudarje. Po Makučevem proračunu bo Barnum še vedno mastno plačan, saj bo dobil skoro eno tretjino (29 odstotkov) vseh zborničnih dohodkov. Delavci dobijo eno tretjino (32.6 odstotkov), to je še vedno pljunek v morje, toda vsaj nekoliko pravičnejše. Dobra ena četrtina pa odpade po Makucu na delavsko kulturo (12 odstotkov) in druge izdatke.

Delavski denar ne sme iti za kupovanje duš, za korumpiranje strokovnih organizacij in za podkupovanje tajnikov. Z delavskega stališča so ogromne plače Uratnikov, Kopačev, Tokanov, Štukljev in drugih buržuaznih tajnikov v času, ko živi delavstvo v najbolj črni revščini, nemoralne in zato bo gotovo vse delavstvo krepko podprlo Makučeve zahteve, da se te nemoralne plače znižajo vsaj na nivo ostalega uradništva v državi. Nemoralno je tudi, da ti ljudje prejema vsako leto še 13. plačo in da jim zbornica plačuje davke in vse socialno zavarovanje. Nemoralno je zato, ker gre ves ta denar iz žepov najrevnejših delavcev! Ko bi to bili res socialisti, ko bi ti ljudje samo še trohico čutili z delavstvom, bi se morali sramovati takih sinekur in to tem bolj, ker jih prejema samo po milosti in s podporo buržuazije.

Delavstvo mora tudi najenergičnejše nastopiti proti vsem ekspoziuram Delavske zbornice, ki jih bo buržuazija v teh časih gotovo rada dovoljevala ali pa še celo forsirala. Delavska zbornica je zamisel meščanstva. Ona ima namen stopnjema likvidirati razredne strokovne organizacije. Delavske zbornice so zarodek fašističnih korporacij, ki jih bo kapital tudi pri nas razvil. Z novimi ekspoziurami se na eni strani tiho propagira misel, da so delavske strokovne organizacije nepotrebne, na drugi strani pa se nastavljajo z mastnimi plačami in novimi sinekurami različni socialistični in socialnodemokratični tajniki, ki bodo v novem položaju rajši zapustili delavstvo, kakor pa svoja udobna mesta. Škoda, da ni Makuc nastopil tudi za to, da se črtajo vse postavke za ekspozi-ture.

Temu boju, upamo, da se bo pridružilo tudi socialnodemokratično delavstvo, saj menda danes jasno vidi, da proti zlatim jaslim tudi Bernotov pravilnik nič ne pomaga. Leskovšek postane upravitelj DZ v Celju in s tem je menda že vse povedano.

Zato:
Dol z zlatimi jasli Barnuma!
Dol z ogromnimi plačami barnumskih tajnikov!
Niti pare za barnumske sinekure!
Dol z ekspoziurami Delavske zbornice!
Živele razredne strokovne organizacije!

D. G.

Zbirajte za žrtve reakcije!

iv. Makuc:

Kako skrbi DZ za slovenskega delavca ali proračun Delavske zbornice za Slovenijo za obdobje od 1. avgusta do 31. julija 1930.

Ker je predloženi račun zelo zamotan sem postavil postavke tako kakor bi morale biti.

	Din
1. Račun inventarja DZ	40.000
2. Tajnik Uratnik, mesečno plača 4500 Din in 13. plača skupaj letno	58.500
Vodja pisarne Kopač, 13. plača, mesečno 3550 Din	46.150
3 referentje: Marinšek, Tavčar, Tokan, mesečno vsak 3250 × 13 je letno	126.750
2 uradnici, ena 1950, druga 1500 Din mesečno × 13 je skupaj	44.850
Sluga, mes. 1650 × 13	21.450
Davki, prispevek za bolniško blagajno, starostno zavarovanje, vse to plača DZ gori navedenim letno	89.310
Ekspoziura v Mariboru.	
Vodja pisarne g. Čeh, mesečno 2750 × 13	35.750
Davki, bolniška blagajna, starostno zavarovanje	10.725
Kulturni odsek v Ljubljani.	
Tajnik Štukelj, mesečno 3250 × 13	42.250
Dve uradnici mesečno po 1500 × 13	39.000
Davki, pokojnina, bolniška blagajna	24.375
Kulturni pododsek v Mariboru.	
Uradnica mes. 1800 × 13 pomočnica, davki, pokojnina, zavarovanje	14.820
Poleg uradnikov se še posebej plačuje blagajnika in knjigovodjo izven staleža uradnikov:	
Blagajnik Čelešnik, član UO in uradnik bol. blag.	6.000
Knjigovodja Kocjan, uradnik boln. blagajne	6.000
Čista plača skupaj	589.330
3. Dohodki funkcionarjev v obliki dijet:	
Seje, skupščine, finančna kontrola, odseki, predsedstvo, kongresi potni stroški funkcionarjev. (sejnine Din 60 ako je v Ljubljani, izven, dnevnice 150, II. razr. brzovlaka, izguba na zaslužku, 2 sejnini itd.)	100.000
Potni stroški ekspertov enket	30.000
Stroški za seje delavskih zaupnikov	15.000
Tečaj in predavanja	10.000
Stroški za volitve delavskih zaupnikov	15.000
Mezdana posredovanja (dijete nameščencem)	50.000
Tečaj in predavanja	5.000
Razni nepredvideni izdatki	20.870
Prispevki za centralno tajništvo v Beogradu (tukaj pridejo v pošte centr. seje v Beogradu, Splitu, Zagrebu itd. kakor strankarsko bolj kaže). Dnevnica 250 Din), brzovlak II. razr., izguba na zaslužku 100 Din, po dve sejnini itd., statistika	150.000
Dodatek k pokojnini, ker pok. zavod nudi premalo gg. Kopaču in Tokanu	140.000
Centrala v Beogradu	30.000
Za ljudsko štetje	50.000
Skupaj	615.870

	Din
4. Pisarne v Ljubljani in Mariboru:	
V Ljubljani: snaženje, kurjava, razsvetljava, poština, telefon, pisarniški stroški, tiskovine	76.100
Kulturno prosvetni odsek v Ljubljani	32.000
Kulturno prosvetni pododsek v Mariboru	24.700
Publikacija in statistika	30.000
Skupaj	162.800
5. Nakup raznih predmetov:	
Nakup skioptičnih slik, nabava predavanj	20.000
Nakup žarnic in drugih skioptičnih naprav	4.000
Nakup in vezava knjig, časopisov in revij	43.000
Nakup in vezava knjig, časopisov in revij (Maribor)	50.000
Nakup dveh skioptikonov na karbid	8.000
Skupaj	125.000
6. Pesek v oči, za industrijska okrožja v Sloveniji:	
Rajhenburg, Velenje - Šoštanj, Ruše - Fala, Celje, za vsak okraj Din 3000 skupaj	12.000
Trbovlje	8.000
Hrastnik, Zagorje po 2000	4.000
Črna, Mežica, Guštanj, Prevalje, Ptuj, Kranj, Kočevje, Št. Pavel, Litija po 1000	9.000
Jesenice, Javornik po 1500	3.000
Tržič	2.000
Dečja zavetišča	9.000
Nakup knjig obrtnim in trgovskim nadaljevalnim šolan	10.000
Razni nepredvideni izdatki	10.000
Skupaj	67.000
7. Izdatki, ki se delijo po zlatem ključu socialistom, klerikalcem in demokratom:	
Strokovni tečaji za delavske zaupnike in tisk	100.000
Podpore za delavske zaupnike	100.000
Podpore kulturnim društvom »Svoboda«, »Krekova mladina« in »Bratstvo«	100.000
Delavske kuhinje in nabava inventarja	50.000
Skupaj	350.000
8. Kaj dobijo delavci:	
Brezposelne podpore	100.000
Zaščita vajencev in po-kliena izbira	10.000
Delavski asil	20.000
Skupaj	130.000
Redni izdatki:	
1. Račun inventarja	40.000
2. Plača nameščencev	589.330
3. Plača funkcionarjev v obliki dijet	615.870
4. Pisarne v Ljubljani in Mariboru	162.800
5. Nakup raznih predmetov za predavanja	125.000
6. Kultura za industrijska okrožja	67.000
7. Izdatki, ki se delijo po zlatem ključu	350.000
8. Kaj dobijo delavci?	130.000
Skupaj	2.080.000

Dohodki:	Din
Predpis prispevkov po OUZD	1.850.000
Predpis prispevkov po »Mer- kur«	150.000
Predpis prispevkov po Bra-	

Din	Din
tovskih skladnicah	440.000
Skupaj	2.450.000
370.000 Din gre po odbitku izplačila 8 odstotne bonifikacije za pobiranje doklad, ZUZOR-u se pripiše pribitek stavbnemu skladu Delavske zbornice.	

Kakšen bi moral biti proračun DZ, ako bi bila „Delavska zbornica“ le nekoliko delavska.

Tako, kakoršna je danes, delavstvo odklanja, ker vlada v nji le nekoliko birokratov, ki poznajo predvsem svoje lastne potrebe.

Proračun Delavske Zbornice za Slovenijo za obdobje od 1. avgusta 1929 do 31. julija 1930.

1. Račun inventarja DZ:

Din	Din
Nabava novega inventarja in odpisi starega	40.000
2. Plače nameščencev:	
Tajnik Uratnik 4000 × 12 (še vedno zadosti »mastna« plača)	48.000
Vodja pisarne Kopač 3250 × 12 (marsikateri vodja bi bil zadovoljen s tako plačo)	39.000
Referentje 3 (3000 × 12 × 3)	108.000
2 uradnici (1950 in 1600 × 12)	42.600
Sluga (1650 × 12)	19.800
Vodja ekspoziture v Mariboru:	
uradnik g. Čeh (2750 × 12)	33.000

Kulturno prosvetni odsek v Ljubljani:

Tajnik Štukelj (3000 × 12) (Naj g. Štukelj vpraša svoje sošolce, kateri ima toliko plače!)	36.000
2 pomožni uradnici (1500 in 1500 × 12)	39.000
Kulturni pododsek v Mariboru.	
Uradnica (1800 × 12)	21.6000
Pomožna moč 1000 × 12)	12.000
Skupaj	399.000

3. Materijalni izdatki uradnih prostorov v Ljubljani:

Snaženje uradnih prostorov (500 × 12)	6.000
Kurjava uradnih prostorov in dvorana	35.000
Razsvetljava	10.000
Poštnina, telefon	10.000
Pisarniški stroški, tiskovine in knjigovez	15.000

Kulturno prosvetni odsek v Ljubljani:

Snaženje uradnih prostorov (500 × 12)	6.000
Kurjava, razsvetljava	16.000
Poštnina (2280) telefon (720)	3.000
Pisarniški stroški in tiskovine	7.000

Izdatki za eksp. in pododsek v Mariboru:

Najemnina za uradne prostore	13.000
------------------------------	--------

Din	Din
Snaženje, kurjava, razsvetljava, poštnina, telefon, pisarniški stroški	24.700
Skupaj	145.700

4. Razni izdatki za izobrazbo:

Nakup skioptičnih slik in nabava predavanj	20.000
Nakup žarnic in drugih skioptičnih naprav	4.000
Nakup in vezava knjig	100.000
Nakup revij in časopisov	25.000
Za publikacijo in statistiko	30.000
Dva skioptikona na karbid	8.000
Skupaj	187.000

5. Strokovna in kulturna izobrazba:

Rajhenburg, Velenje - Šoštanj, Ruše - Fala, Celje, Hrastnik, Zagorje, Jesenice, Javornik, Tržič, vsak okraj po 6000 Din	54.000
Trbovlje	15.000
Črna, Mežica, Guštanj, Prevalje, Ptuj, Zalog, Zalog, Kranj, Kočevje, Št. Pavel, Litija po 3000	30.000
Skupaj	99.000

6. Račun stroškov za samoupravne organe:

Seje, skupščine, upravni odbor, finančna kontrola, predsedstvo, odseki, kongresi	100.000
Razni nepredvideni izdatki, potni stroški ekspertov, enket	30.000
Delavske kuhinje	50.000
Prispevek za centralno tajništvo	100.000
Mezdana posredovanja nameščencev	50.000
Skupaj	330.000

7. Račun stroškov za socialno politiko:

Dečja zavetišča	10.000
Obrtne in trgovske nadaljevalne šole (nakup knjig)	10.000
Brezposelne podpore delavcem in delavkam, ki naj se izdaja pri Borzi dela v Ljubljani, Celju in Mariboru na podlagi pravilnika	350.000
Podpora rudarjem, to vsoto naj dobi Bratovska skladnica in naj razdeljuje brezposelnim po pravilniku	100.000

Din	Din
Podpora Meddruštvenemu odboru za preganjane primorske begunce v Ljubljani	100.000
Podpora kuhinji v Železničarskem domu	30.000
Delovski azil	20.000
Stroški za volitve delavskih zaupnikov	15.000
Stroški za seje delavskih zaupnikov	15.000
Za odpuščene in preganjane železničarske zaupnike (Pravovarstvo)	50.000
Podpore delavcem in rudarjem, ki se izseljujejo brez sredstev	50.000
Podpora vajencem in mladoletnim delavcem	50.000
Skupaj	800.000

8. 8 odstotkov od pobranih prispevkov kot bonifikacija SUZOR-u (ca 200.000 Din) in odkup stavbe v Ljubljani 250.000 Din)

449.300	
Redni izdatki:	
1. Račun inventarja DZ	40.000
2. plače nameščencev	399.000
3. Izdatki za uradne prostore	145.700
4. Razni izdatki za izobrazbo	187.000
5. Strokovna in kulturna izobrazba	99.000
6. Račun stroškov za samoupravne organe	330.000
7. Račun stroškov za socialno politiko	800.000
8. Račun stroškov za odkup stavbe	449.300
Skupaj stroškov	2.450.000

Dohodki:	Din
Predpis prispevkov po OUZD	1.850.000
Predpis prispevkov po »Mer- kurju«	160.000
Predpis prispevkov po Bra- tovskih skladnicah	440.000
Skupaj	2.450.000

Predlogi k proračunu.

Poleg proračuna predlagam še nekatere važne predloge, ki naj jih skupščina DZ sprejme, ako hočemo, da osvobodimo zbornico izrabljanja in birokratizma.

1. 13. plačo naj se odpravi vsem uradnikom. 3000 Din mesečno in več naj zadostuje. Pokazati morajo vsi oni, ki služijo delavskemu razredu, skromnost, ter morajo iti z dobrim zgledom naprej.

2. Diete naj se zmanjšajo na stopnjo strokovnih tajnikov, to je Din 80 dnevno, za prenočišče Din 50.

3. Vsi predvideni izdatki v proračunu, ki imajo tendenco podkupovanja in korumpiranja delavskih zaupnikov, ter se delijo partizansko med socialiste, klerikalce in demokrate, naj se odpravijo. Tako n. pr. »podpora kulturnim društvom« Din 100.000. Imamo vse

polno kulturnih ustanov in društev, ki ne dobivajo nič, ker nočejo služiti partizanstvu. Istotako naj se odpravi »podpora za delavske zaupnike« Din 100.000, ker to podporo dobivajo samo oni, ki ustvarjajo nekake podpirne blagajne po obratih.

4. Prepreči naj se nadalje vsako izdajanje zborničnega denarja za zakuške in bankete itd. Ako se hoče kdo veseliti, naj pije in zapravlja iz svojega žepa.

5. Brzi vlak II. razreda naj se v Sloveniji odpravi za vse delegate in funkcionarje ter naj se uvede poštni vlak III. razreda. Za ostale kraje izven Slovenije pa III. razred brzovlaka.

6. Za seje Centrale in za kongrese naj se znižajo dnevnice od 250 Din na 150 Din. Zguba na zaslužku naj se da samo onemu, ki je v resnici bil oškodovan.

8. Blagajniške in knjigovodske posle naj v bodoče opravljajo uradni zbornice. Čemu oddajati zaradi partizanstva to delo izven zbornice, če pa uradništvo v samo v DZ ni dovolj zaposleno?

9. Znesek 140.000 Din k razliki pokojninam gg. Kopaču in Tokanu, naj se črta. Gospoda sta zavarovana pri pokojninskem zavodu in dobila pokojnino tam.

10. Vse dajatve (bolniška blagajna, davke, pokojn. zavod) naj v bodoče plačuje uradništvo in svojega lepega zaslužka. Ako mora to plačati delavec, ki zasluži komaj Din 800 mesečno, bode to lažje plačal boljše situirani gospod v DZ, zlasti ko te dajatve koristijo njemu samemu.

11. Znesek za centralno tajništvo Din 150.000 naj se zmanjša. Slovensko delavstvo nima itak nič od tega tajništva, kvečjemu kako tiskano poročilo v cirilici, ki ga pa povečini nihče ne razume. (V zadnjem času nismo dobili niti tega).

12. Ako katera strokovna organizacija povabi na svoje zborovanje DZ, se ima ta uradnik obnašati kot zastopnik delavske institucije, ki služi vsem delavcem jednako. DZ plačuje delavci različnih prepričanj in mora tedaj biti nepristranska. Tudi pri razdeljevanju podpor se ne sme ozirati na politično prepričanje, temveč na potrebo prisilca.

13. V bodoče naj se strokovnim organizacijam ne deli več nobenih podpor. Tako izdani denar ne služi onim namenom, za katere je bil izdan (primer: Velenje: Pevec!) Strokovne organizacije naj si same poiščejo sredstva za svoje vzdrževanje.

14. Knjižnica kulturno - prosvetnega odeska izposojuje knjige zelo drago in vendar stane knjižnica delavstvo letno težke tisočake. V lanskem proračunu je bilo določenih 287.720 Din. Še danes ne vemo, koliko se je dobilo za izposojene knjige. Bahavost v javnosti, da napre-

Hainfeld.

(Konec.)

Začetkom l. 1883. so vodili radikalne socialiste sledeči ugledni voditelji: Peukert, Motz, Führer, Schustaček, Rouget, Matzinger, Schaffhauser, Pauller, Gams, Notzar, Gargula, Popp, Pokorny, Rissmann (v Gradzu), Leitner, Walecka, Kappauf, Adenau, Schiller, Schmied, Treibenreif und Kompass. Na čehoslovanski strani vidimo še sledeče: Hybesa, Pěcha, Micolanda, Peccko, Zoula, Štefka, Milyja, Peterzilka, Stradala, Raudischa in mariborskega peka Krcala, ki je bil prešel kasneje k anarhistom.

Na strani »zmernih« pa vidimo v tistih časih: Bardorfa, Hanicha, Leisnerja, Bretschneiderja, Gehrkeja, Zicha, Kaller-Reinthala, Kieswetterja, Buriana, Zachariasa in Gans.

Taaffejevo vlado je hitri razvoj socialistov prestrašil in zato je začela z energičnim preganjanjem radikalnih. Razširjenje londonske »Freiheit« je kaznjavala kot veleizdajalstvo z večletnim zaporom. Tajna propaganda je zahtevala neštete žrtve.

Na Taaffejev teror so socialisti začeli odgovarjati z individualnimi terorističnimi dejanji, ki so znak vsakega začetniškega, neusmerjenega delavskega gibanja. »Radikalni« socialisti so v tistih letih izvršili celo vrsto posameznih atentatov in tudi vlovov, ki se da-

nes čitajo kot izredno romantični dogodki. Toda s to romantiko so ti gotovo nesebični in požrtvovalni romantiki tudi ubili svoje lepo gibanje. Namesto gibanja mase se je začelo gojiti psihologijo posameznih junaštev, ki je socialističnemu gibanju dosti škodila.

Leta 1884. je Taaffejeva vlada razglasila nad Dunajem, Dunajskim novim mestom in Kornneuburgom obsedno stanje. To je bil signal za splošen napad na socialiste. Aretacije, zapori, ječe, izgoni — prava nevihta! Tekom par dni je policija polovila in pozaprila nad 500 najbolj agilnih agitatorjev. Mnogo se jih je rešilo v Švico, na Francosko, na Angleško in Ameriko. Policija je prepovedala »Zukunft« in »Delnicke Listy« in razpustila mnogo društev. Cela vrsta procesov. V to dobo pada tudi Železnikarjev proces, kjer je Železnikar dobil pred celovškim sodiščem 12 let težke ječe.

Toda Taaffe, kot spreten politik je kmalu uvidel, da se socialistično gibanje, ki ima svoj izvor v sistemu kapitalističnega gospodarstva ne da udušiti samo s terorjem. Taaffe je svoj teror umiril ter poskusil z drugim, za delavstvo bolj nevarnim sredstvom. Po svojih agentih je vrgel med delavstvo glas, da bi bila vlada pripravljena trpeti kako »srednjo stranko«. »Zmerni« in »radikalni« naj bi se združili v skupno »srednjo stranko«. Poiskati je bilo tre-

ba samo primerno osebo, ki bi bila imela dovolj ugleda pri delavstvu, da izvrši to lepo »zedinjenje«. Dalje poklicati k sebi bivšega radikalnega socialista Walecko, toda le-ta se vsaj javno ni hotel baviti s tem izdajalskim poslom. Tajno pa, izgleda, da je Walecka pomagal, da je prišlo do razgovorov med obema strujama. Prvi sestanek se je vršil koncem leta 1886. v Maulovi gostilni v dunajskem okraju Josefstadt in na tem sestanku se je prvič pojavil v delavskih vrstah Viktor Adler, poznejši voditelj avstrijske socialne demokracije in oče Frica Adlerja, ki je danes prvi tajnik II. internacionale.

Dr. Viktor Adler je bil prišel v delavske vrste iz vrst avstrijskih nemških nacionalistov. Mož gladkih manir, premožen in uglajen, je dobro razumel svoj posel. Kakor nam pripoveduje Krcal, se je gibal njegov govor približno v takihle mejah: »No nekoliko morate popustiti vi »radikalni« in vi »zmerni« tudi nimate ravno vedno prav«. In ker so bili glavni socialisti že zdavnaj za mejami ali pa za varnim vlažnim zidovjem avstrijskih ječ, Adlerju ni bilo ravno težko skleniti kravje kupčije, ki si jo je tako vroče zaželelo Taaffejevo srce.

Dne 11. decembra 1886 je začela izhajati »Gleichheit«, kot socialno demokratski tednik. Že njen naslov nam odkriva, da je bil njen oče daleč proč

od marksističnega socializma. Njene glavne programatične točke pa so bile: »javna organizacija kot politična stranka« (socialisti so bili tudi tajno organizirani), »bolj za politično svobodo, za pravico, za svobodo govora« itd.

Adler se je na to obrnil na deželo in pridobil veliko število uglednih in »naobraženih« socialnih demokratov za sodelovanje pri »Gleichheit«. »Gleichheit« je priobčevala dobra poročila, ki jih je tudi zelo dobro plačevala in to jo je povzdignilo v zelo priljubljen in mnogo čitan list. Na Adlerjevo delo, na snovanje Adlerjeve »srednje stranke« je gledala Taaffejeva vlada, z velikim dopadanjem in zato je tudi dovoljevala listu »Gleichheit« zelo radikalne fraze. S temi frazami je vzbudila »Gleichheit« znatno zanimanje in dopadajenje tudi med onim delavstvom, ki je dosej sledilo radikalnim socialistom. Močno reduciranim socialistom, ki niso smeli osnovati si nobenega glasila več, ni preostajalo drugega, kakor da so se borili proti idejam malomeščanske in vladni naklonjene sporazumaške socialne demokracije v njenih lastnih vrstah.

Smrtni udarec »radikalni« struji pa je zadala neka skupina v zapadnih predmestjih Dunaja. Brez pravega marksističnega vodstva je razumela tedanje leteče geslo »propaganda z dejanji« po svoje ter je poskušala zapaliti

duje, je neumestna, saj mora delavec to izobrazbo dvakrat plačati: enkrat s prispevkom, drugič, ako si knjigo izposodi. DZ bi morale pri tem ogromnem proračunu knjige in revije izposojati zastonj. DZ ne sme postati trgovina z delavsko kulturo.

15. Za vse intervencije, ki jih vršijo uradniki DZ naj se izvoli komisija iz delavcev, ta komisija naj bo v Ljubljani in naj vsak teden pregleda prošnje in vse slučaje, za kaj se želi intervencije. Do danes je bilo mnogo teh intervencij umetno naročenih. Pravico do intervencije naj imajo vsi uradniki in člani UO. Za vsako intervencijo naj se napravi zapisnik ter morajo biti pri intervenciji navzoči zaupniki iz obrata, sicer se ne sme vršiti.

16. Skupščina naj izbere komisijo iz svoje srede, ki naj pregleda računsko

knjigo in beležke. Res je, da imamo kontrolno izvoljeno komisijo, ki naj vrši te posle, toda z ozirom na gornje moje predloge smatram, da je to v interesu zbornice in za bodoče delo priporočljivo.

Pripravljen sem vsak čas in pred vsakim osnutek proračuna zagovarjati zlasti pred delavstvom. Delavci skupščinari naj te razložene predloge proučijo in uveljavijo. Delavska zbornica ne sme biti korito posameznikov, temveč mora sčasoma postati institucija onih, ki jo plačajo in po katerih se imenuje.

Proračun, kakor so ga gg. tajniki sestavili, nudi okroglo 70 odstotkov samo upravnih stroškov; v vsaki postavki se skriva »zaslužek« in diete, zato vam priporočam, da ga pregledate s kritičnim očesom.

Žensko gibanje.

Priseljenke v ameriški industriji.

Ena izmed vsakih pet žensk, zaposlenih v tovarniških industrijah Združenih držav, se je rodila v inozemstvu. To se je dognalo na podlagi preiskave, ki jo je izvedel ženski urad departamenta za delo in izid katere je bil obelodanjen od ravnateljice tega urada v njenem letnem poročilu. Svrha preiskave je bila dognati, do kake mere so se te ženske prilagodile ameriški industrijski življenju, koliko je to zaposlenje potrebno tem ženskam, kaj ta zaslužek pomenja za nje in za njihove družine in koliko njih sil in časa je dano industriji. Za časa te preiskave je bilo izprašanih 2100 priseljenk v Philadelphiji in v Lehigh dolini. Našlo se je, da samo ena izmed vsakih pet je bila ameriška državljanka.

Eden izmed najbolj zanimivih delov te študije je dejstvo, da se je polovica teh žensk poprej bavila s poljedelstvom v deželah, od koder so prišle, in to v 80 odstotkih slučajih na svojem lastnem zemljišču. Od posebne važnosti je ta prehod iz dežele v industrijo in uspeh, s katerim so se prilagodile novemu okolju. Pomembna karakteristika v tem pogledu je velik njihov pogum, s katerim so si poiskale delo in se ga držijo vzlic dejstvu, da 40 odstotkov izmed njih ni znalo angleško, ali pa le jako malo. Večina njih ni imela nikakih šol ni tukaj ni v domovini in poleg tovarniškega dela so opravljale težke gospodnjске dolžnosti.

V 156 izmed izprašanih slučajev so bile te ženske edine vzdrževaljice družine, dasi več kot polovica njih je bilo poročenih in je živelo skupaj z možem. Le 139 njih je bilo popolnoma neodvisnih in je živelo odlojenih od družine.

Eno izmed vsake deseterice mož za časa preiskave ni doprinesel k vzdrževanju družine. Sezonsko zaposlenje, kot v gradbeni industriji, je zmanjšalo zaslužek drugih. Neverjetno visoko število je bilo brez dela že leto dni. Povprečni zaslužek moških vzdrževaljcev — polovica zaslužuje

več, polovica pa manj — je znašal 25 dolarjev, 29 odstotkov izmed žensk v Lehigh Valley in 17 odstotkov v Philadelphiji je zaslužilo do 20 dolarjev na teden. Deset odstotkov v Lehigh Valley in 11 odstotkov v Philadelphiji je zaslužilo manj od 10 dolarjev na teden. Povprečni tedenski zaslužek žensk v Lehigh Valley je bil 16.75 dolarjev in žensk v Philadelphiji 15.35 dolarjev.

Našlo se je, da zlasti Italijanke in Nemke v Philadelphiji prevzemajo delo na dom. Glavne stroke dela so bile šivanje preproznih krp, dovrševanje moških sukenj, pripojevanje varnostnih igel in spon na karton, vezenje otroških oblek itd. Tudi otroci so pomagali pri tem delu, ali zaslužek je bil sramotno majhen. Ena izmed žensk je rekla: »Prosimo Boga, da nam da delo, ko ga dobimo, smo tako izčrpane, da gre več kletev kot spon na karton.« Poročilo pripominja, da se ni čuditi, da te delavke ne mislijo na konzumente niti na pošteno konkurenco, ki ji njihov zaslužek omogočuje proti industrijalcem, ki se držijo višjih socialnih standardov. Povprečna velikost družine je znašala štiri in pol oseb, ali skoraj vsaka sedma družina je imela sedem ali več članov, nekatere celo trinajst. Otrok je bilo mnogo in zato je bil problem njihove vzgoje jako resna stvar. Izmed več kot tisoč otrok, mlajših od osem let, 101 je bilo puščenih doma v oskrbi starejših otrok, 417 z drugimi člani družine in devet — v številni eno dete dve leti staro — je bilo pripuščenihi samim sebi doma. Kakih 500 je bilo v oskrbi drugih izven doma, v šolah, pri sorodnikih ali sosedih. V nekem ekstremnem slučaju je bilo dete, šest let staro, zaprto samo doma ves čas, ko je mati delala v tovarni.

Te delavke so bile zaposlene v tovarnah cigar in cigaret, oblačil svile ter v drugih tekstilnih tovarnah. **Flis. — Prosveta.**

Sodrugji, širite »ENOTNOST«!

v Pecingu neka velika lesna skladišča. Načrt je bil odkrit še predno so bili začeli delovati vžigalni aparati in storilci so bili padli v roke policije. Proces se je vršil l. 1887. in obsodbe so bile drakonične. Posamezniki so dobili po 5, 12, 15 in neki Schwechla celo 20 let ječe. Skupna kazen štirinajstih obsojencev je znašala 129 let. Ker se je govorilo, da so imeli namen uničiti ves Dunaj, je ta afera ubila do kraja ugled vsej socialistični struji.

Po tem in nekem še bolj žalostnem procesu, na katerem se se prizadeti precej mizerno zagovarjali so sicer nekateri resni in bojovni radikali elementi poskušali izdajati »Die Arbeit« v Beljaku, Lincu in pozneje na Dunaju, toda vsega skupaj je bilo izšlo samo 8 števil. Nobena resna kritika skrajnega oportunitizma Adlerjeve socialne demokracije ni bila več mogoča in s tem so bila odprta na štečaj vrata tej malomeščanski ideologiji v delavske vrste. Pomisliti moramo, da je bilo avstrijsko delavstvo v tistih časih še brez velikih bojovnih tradicij, da je bila avstrijska industrija še v svojih prvih začetkih in da smo stopali v tistih časih v mirno periodo razvoja kapitalističnega gospodarstva.

V taki atmosferi je začel Viktor Adler svoje »veliko« delo. Na Dunaju je pritegnil v svoje območje, deloma z denarjem, deloma z različnimi obljubami za bodočnost, tudi nekatere »radi-

kale«, kakor n. pr. Julia Poppa, Josipa Tobola, Josipa Hyhesa in dr. v provinci, ki je bila tedaj gospodarsko še zelo slabo razvita in kjer je živelo skoro še samo obrtniško delavstvo pa je imel čisto naravno zadosti lahko situacijo.

Leta 1888. je začel Viktor Adler obdelovati svoje zaupnike s pismi in cirkularji, v katerih jim razlaga, da je »po dolgih letih medsebojnega boja« nastala »živa« potreba zedinjenja ter da nima nadaljni boj tudi nobenega smisla več, češ da so »sporne točke v dolgih letih diskusije že izginile«, ker da »se je, ali doseglj v njih sporazum, ali pa da se bje boj samo še za besede«. Nemški in slovanski sodrugji na Dunaju, da so se sporazumeli, da naj se skliče še tekom leta 1888. »kongres avstrijske socialne demokracije«. Kraj naj sodrugji iz province sami nasvetujejo. Novembra meseca pa je že bilo izšlo v socialno demokratskih glasilih javno vabilo na kongres v Heinfeld. Heinfeld se je došlo zaradi tega, ker se kongres na Dunaju zaradi obsednega stanja ni mogel vršiti in ker leži Heinfeld blizu Dunaja.

Adlerjevemu vabilu se je odzvalo od 150 povabljenih 84 delegatov, med njimi tudi Kautsky. Dnevni red se je glasil: 1. Razglasitev načel avstrijske socialne demokracije. 2. Politične pravice. 3. Delavsko zakonodajstvo in socialne reforme. 4. Tisk. 5. Podpore. 6. Strojne organizacije. 7. Delavske zbor-

Internacionalni politični pregled.

Dogodki v Afganistanu.

Kakor poročajo iz Pešavara (v Indiji) in Londona so dnevi kraljevanja Habillullah-gazija šteti. Kralj Amanullah je že prevzel zopet vladu in pozval svojega nasprotnika, da zapusti Kabul. Habillullah smatrajo vsi za angleškega agenta in kakor izgleda, se kljub izdatni podpori s strani Anglije, ne bo mogel dolgo držati.

Zanimivo pa je, kako so vplivali ti dogodki na nacionalno gibanje v Indiji. Iz Kandaharja in Kabula prihajajoče osebe pripovedujejo, da je izzvala afganistanska vstaja v Indiji veliko gibanje množic z geslom: »Solidarnots z nepredno afganistansko vlado!« Dogodki v Afganistanu se smatrajo kot direktno delovanje angleških agentov, ki po prej

izdelanem načrtu stremijo za tem, da oslabijo Afganistan ter onemogočijo izvedbo reform in reorganizacijo afganske armade. Indijsko nacionalistično časopisje razvija v dolgi vrsti člankov misel, da je vstaja pripravljena od zunaj in dokazuje, da je glavni namen podpihivalcev, da oslabijo bojno moč Afganistana.

V mnogih mestih Indije se vršijo zborovanja, ki pozdravljajo naprednega kralja Amanullaha in njegovo vlado. Resolucije pozivajo afgansko vlado, da vodi energično boj proti afganski reakciji, ki jo je pognal v gibanje britanski imperializem.

To Angležem seveda ni bogve kako po volji.

Občinska politika.

Kaj bo z ljubljansko občino?

Da je občinski svet razpuščen je že stara stvar in da dobi ljubljanska občina zopet svojega komisarja tudi že vsi vemo. Gre pa za osebo.

Takoj po objavljenem dopolnilnem zakonu o zaščiti države se je bil raznesel glas, da postane komisar občine dosedanji župan dr. Puc. Toda dasi posluje nova vlada že skoro tri tedne, to vprašanje vendar-le še ni rešeno.

Informirani smo, da vladata pri klerikalcih, ki imajo seveda v rokah ključ do ljubljanskega magistrata, dve različni mnenji. Eno da je mnenje slavne Eksekutive, ki forsira Puca, ki ji je na županskem stolcu prav voljno pariral in si ne želi seveda nič boljšega. Tudi stari občinski svet naj bi ostal na svojem mestu kot posvetovalno telo. Iz dosedanjega sveta da sta že črtana samo ss. Gustinčič in Lemež, kar je seveda samo po sebi razumljivo. Druga struja, t. j. še bolj slavna opozicija v SLS, pod načelstvom Kreka, pa da se taki rešitvi odločno upira. Ona noče dr. Puca in trdi, da se tudi s sosvetom v dosedanji sestavi ne da delati. Ker bi se socialisti v gerentskem sosvetu najbrže pridruževali demokratom (to je pa malo verjetno! Op. uredn. škrata), bi bili klerikalci v manjšini. To pa seveda v tej politični konstelaciji ne gre, po njihovem mnenju. Oni, da zahtevajo izključen vpliv v občini, kar da odgovarja njihovemu vplivu v vladi.

Zagrebski listi so pisali že 23. t. m., da je dr. Vodopivec prinesel imenovanje dr. Puca za komisarja občine Ljubljane že s seboj v žepu. V Ljubljani pa ni o tem imenovanju še nobenega duha ne sluha.

Nam se zdi, da utegne zmagati v tem sporu mnenje bivše eksekutive. SDS je gotovo dovolj brezpripietna, da bo izvršila tudi še to kombinacijo. Sicer pa tudi ni opaziti, da bi se SDS v kaki to-

čki razlikovala v svojih pogledih na sedanje vlado. Njene gospodarske in socialne zahteve pa se gotovo popolnoma krijejo z zahtevami SLS in vseh drugih meščanskih strank. Gotovo je SDS vedno vztrajno agitirala za sedanj režim. Ne ločijo je torej niti načelni politični pogledi, niti gospodarske in socialne njene zahteve.

»Jutro« o tem molči in ni več ne krop ne voda.

Novo občinske uprave.

Po novem zakonu o občinskih samoupravah postavlja občinske komisarje veliki župan. Tem komisarijem dodeljuje v pomoč občinske uprave, v katere odreja veliki župan osebe po priporočilu in merodajnosti.

Toliko sporočamo našim sodrugom z ozirom na vprašanje, ki nam ga je stavil naš sodrug, odbornik v občini. Obenem nam je sodrug povedal svoje mnenje, da ne sprejme funkcije v takem imenovanem občinskem odboru, če bi bil slučajno postavljen v odbor. In to je pravilno.

Vesti.

»Pravica« in delavska zakonodaja.

»Pravica«, list SLS za mam delavstva, se je v svoji zadnji številki silno široko razkoračila. Tako široko, kakor se zna razkoračiti samo mali gospod Krek. Maha okoli sebe kakor divja in vpije in se jezi, kaj mislite na koga? Na hudobne »gospodarske kroge«, ki hočejo vzeti delavstvu vse socialne povojne pridobitve in še zlasti zakon o zaščiti delavcev in vse zakone, ki urejajo delavsko bolniško in starostno zavarovanje. Krokodilove solze zvite lisice bi bile že gotovo napravile povodenj v Ljubljani in na ljubljanskem barju, da niso vsled hudega mraza sproti zmrzovale.

Toda mi res ne vemo odkod in zakaj te krokodilove solze? Ali niso maravno možje SLS pripravljali te likvidacije? Ali ni bil ravno minister dr.

nice in 8. Ljudska šola. Kakor vidimo so tudi Delavske zbornice že tedaj strahale po malomeščanskem svetu.

Načelni program avstrijske socialne demokracije, ki je bi sprejet v Hainfeldu je sicer »socialno demokratičen« — ker avstrijska socialna demokracija se, po tem programu, poslužuje v dosego svojih ciljev »vseh namenu služočih in naravnih pravnih zavesti ljudstva odgovarjajočih sredstev« — toda naši današnji malomeščanski socialisti, bi si ga morali vendar le parkrat na dan prečitati. Ta program obsoja predprave narodov ravno »tako kakor one posameznikov« (Naši socialisti so na strani hegemonije). V točki 3. pravijo: »Ne da bi se varali o vrednosti parlamentarizma, ki je oblika modernega razrednega gospodarstva«, ga zahtevamo kot sredstvo za agitacijo in organizacijo (med tem ko socialisti smatrajo parlament za demokratično obliko svoje moderne države. Gl. Kranjčeve članke v »Delavski politiki!). Ta program zahteva ločitev države od cerkve in cerkve od šole (naši socialisti pa delajo propagando za »religiozni socializem!).

Seveda se hainfeldskih načel, kakor nedostatna so, danes tudi avstrijska socialna demokracija več ne drži. Avstrijska socialna demokracija je bila zdrnila v Hainfeldu definitivno na malomeščansko ravno. Viktor Adler in njegovi pobočniki so se na tem kongresu definitivno odrekli resničnemu razred-

nemu boju in so ustvarili avstrijskemu delavstvu stranko, ki je bila vladi po volji. Vse to so seveda lepo zavili v visokodoneče fraze, toda poznejša zgodovina je razkrinkala njeno pravo malomeščansko lice, ki ga proletariat v današnjih dneh vedno gleda in vidi pred seboj.

Kongres se je vršil brez velike opozicije. Resen odpor je pokazal samo Rissmann iz Gradca. Krcala so bili že preje pregnali z Dunaja. In Hainfeld je zapečatil usodo avstrijskega proletariata za najmanj pol stoletja.

V Hainfeldu se niso združili socialisti in socialni demokratje v skupno »srednjo stranko«. Socialisti so bili v trdem razrednem boju uničeni. V »srednjo« stranko so se združili socialni demokratje s par demoraliziranimi ostanki razredne armade. Socialne demokracije tudi ni zedinil Viktor Adler, temveč sta jo zedinila grof Taaffe in Viktor Adler. Socialna demokracija tudi ni bila zedinjena za razredni boj, temveč je bila zedinjena za sodelovanje z meščanskim razredom. Avstrijska socialna demokracija se je od tedaj razvijala v malomeščansko stranko, ki vodi za seboj tudi delavstvo in to je ona danes in z njo vse tiste njene posestrime, ki so se v svetovni vojni odcepile od nje in ki vstrajajo danes jedro II. internacionalne.

To je Hainfeld.

D. G.

Gosar, ki je izvršil prvi atentat na osemurni delavnik privatnih nameščencev v Jugoslaviji? In ali ne sedi ravno njen vodilni mož med onimi, ki bodo izvršili to likvidacijo? Ali ne pozdravlja ravno SLS najbolj pristržno novega stanja v državi? Ali ga mar ni pripravljalo ravno njen mož, kot je bil Janez Krstnik, predhodnik Kristov? Ali ne gledajo vsi »gospodarski krogi« v Sloveniji in drugod ravno v možeh SLS svoje najvišje zaščitnike?

A, pa to ni tako, kaj ne da? SLS ni več! »Slovenec« je »Slovenec« in piše eno, a »Pravica« je »Pravica« in ta piše drugo!

Da to je delitev dela! Ena roka jemlje in druga boža. Ena noga prijazno pritrkava, a druga brca. Kakor že nanašajo potrebe in okolnosti. Toda mi vprašamo »Pravico«, ali ji morda niso znani tisti lepi nauki krščanskega solidarnizma, ki ga razlaga gospod prof. Ušeničnik in po katerem nimajo delavci nikake pravice do dela in do državnega vzdrževanja, temveč samo do miloščne dobrih src?

Kričanje »Pravice« je danes na las podobno kričanju tistih tatov na begu, ki vpijejo »Primite ga, primite ga!«

Pravica naj sedaj le vpije! S tem vpitjem ne bo nobenega več premotila in prekričala! Slovensko in vse jugoslovansko delavstvo je videlo v zadnjih letih SLS na delu in si je načela njenih mož prav dobro ogledalo.

Koliko vpitja je bilo o zatiranju Slovencev in o potrebi slovenske avtonomije! In kdo je pravzaprav avtonomijo likvidiral? Ali nimajo ravno možje SLS glavne zasluge pri tem?

O, da, bili so časi, ko so imeli delavci še luskine na očeh in ko so gledali v SLS svojo zaščitnico in delali z njo celo enotno fronto. Danes so jim te luskine padle z oči in danes »Pravica« lahko uganja svoje pajacade kolikor ji milo in drago!

Za vse izgube, ki jih bo doživelo delavstvo v tem novem režimu bo SLS z vsem svojim aparatom in tudi s »Pravico« sokriva. Farizejstvo najgršega kalibra je, če se »Pravica« danes hujuje na »gospodarske kroge«, ker hočejo vzeti delavstvu vso socialno zaščito, ker danes vedo pri nas že vrabci na strelji, da je ravno SLS voditeljica teh »gospodarskih krogov« pri nas.

Podjetniki iz Slovenije zahtevajo odpravo splošne in enake volilne pravice in socialnega skrbstva

»Jutro« z dne 30. t. m. piše:

Gospodarski krogi iz Ljubljane in Slovenije so mišljenja, da je dovolj jasno dokazano, da splošna in enaka volilna pravica na dosedanji preširoki bazi in brez določene protiuteži onemogoča zdrav razmah in napredek naroda in države. V kolikor se tiče volitev v Narodno skupščino, je najmanj, kar je potrebno, da se veže volilna pravica na dopolnjeno 25. leto. Prenehati mora dosedanje vezanje potom kandidatnih list, ki je nasprotno duhu demokracije in podpira izključno politične spekulante. Kar se tiče samoupravnih edinic občin, srezov in oblasti, je splošna volilna pravica direktno nepravilna in pogubna. Novi volilni zakon za samoupravne edinice bi se moral sestaviti na popolnoma drugi bazi. Ena dolžnost bi bila osnivanje volilnih edinic ob uvaževanju davčnih dajatev in šolske izobrazbe, ali pa naj se po istem kriteriju uvede pluralna volilna pravica. S takim volilnim redom bi bila zajamčena udeležba najvažnejših gospodarskih krogov v avtonomnih upravah. Naj nam bo dovoljeno predlagati še to, da bi mogel novi zakon o občinah zmanjšati število članov občinskih uprav, n. pr. za mesto Ljubljano na 35. Ta zakon naj bi nadalje predvideval za vse občine institucijo starešinstva kot organa, ki odloča v okvirju splošnih prilik občinske uprave. Sedanje stanje namreč, da se mora vsaka malenkost razpravljati v plenumu, je škodljivo.

Dosedanji občinski odbor mesta Ljubljane ne more koristno delati, ker so vsi njegovi člani izvoljeni po zapovedi strankarskih uprav in vezani na svoje politične prijatelje in na volilne mase. Da bi se moglo občinsko gospodarstvo spraviti v red, naj se v upravi pozovejo osebe, ki niso politično pronansirane niti angažirane po doseda-

njem sodelovanju v tej upravi. Občinski odbor naj bo sestavljen tako, da bo po svoji strukturi odgovarjal pričakovanemu novemu volilnemu redu. Zato predlagamo, da se pozovejo v novo upravo pred vsem zaupniki gospodarskih krogov, trgovine, obrti in industrije, ki so v največji meri zainteresirani na pravih gospodarstvu, a hočejo tudi vestno čuvati interese vse javnosti. V tem smislu predlagamo spisek imen in predlog za razdelilni ključ s prošnjo, da po svoji modri presoji predložite Nj. V. kralju svoj tozadevni predlog.

Usojamo pa si opozoriti gosp. ministrskega predsednika še na drugo važno stvar, na oblastne samouprave v Sloveniji. V smislu zakona z dne 6. januarja tekočega leta je postavljen oblastni komisar za ljubljansko, odnosno za mariborsko oblast. Mi nismo kompetentni govoriti o bodoči ureditvi samouprav v splošnem, rekli pa smo že, da pričakujemo od novega zakona, da bo pravilno omejil njihov delokrog, uvedel pravilni volilni red in uredil financiranje oblasti. Zakon o neposrednih davkih iz l. 1928. je sam po sebi znaten napredek, četudi je potreben bistvenih korektur. Predvsem pa je treba točnih odredb glede nalaganja avtonomnih določil na direktne državne davke. V Sloveniji se je dogajalo, da je cerkvena občina Žužemperk l. 1927. dobila 1000 odstotno doklado na vse vrste takratnih direktnih davkov. Ugovor proti temu je bil v drugi instanci zavrnjen. Tudi danes, ko še niti niso odmerjeni davki po tem zakonu, je mariborska oblast že obremenjena s 50 odstotno doklado K temu pridejo še občine, cestni odbori, šolski odbori, zdravstvena okrožja in druge avtonomne edinice, tako da bo obremenitev 80 odstotkov in še več popolnoma normalna stvar.

V obeh slovenskih oblastih je imela ena politična stranka veliko večino. Iz nje so bili vzeti vsi člani oblastnih odborov in oba predsednika, ki sta danes postavljena za komisarje. Ves uradniški aparat je sestavljen po mišljenju iste politične stranke. Pri najboljši volji ne more veliki župan točno in natančno nadzirati poslovanja oblastnih samouprav, ki so nedvomno tendencirane po svojih političnih pravicah.

Naše oblastne samouprave se morajo pri svojem delu strogo držati načela štedenja in umerjenosti. Nепrestano naraščanje oblastnih izdatkov zahteva kritje v visokih trošarinah in dokladah na državne davke. Pri tem se je vse premalo oziralo na težke gospodarske prilike in posebna škoda se je dogajala s tem, da so se uvajali oblastni davki na najpotrebnejše surovine, celo na premož in električni tok. Zato prosimo in predlagamo, gosp. minister, da blagovolite dodeliti oblastnim komisarijem v Sloveniji sosvete, ki naj bi imeli posvetovalni glas (votum consultativum). Komisar mora redno sklicati seje sosveta, ki naj razpravlja o vseh oblastnih zadevah izvzemši kurativne, ki so pridržani komisariju. O razpravah in sejah se mora voditi točni zapisnik, ki ga je predlagati velikemu županu. Naloga sosveta bo, da pazi na štednjo in da ublaži ona bremena, ki škodujejo neposredno gospodarskemu področju. S tem bo dano jamstvo za točno, redno in pravilno poslovanje.

Po našem predlogu naj ima sosvet 6 članov. Po enega za trgovino, obrt in industrijo, dva za poljedelstvo in posest, enega za industrijsko delavstvo.

Pri tej priliki moramo omeniti še en važen moment. Proračuni mariborske in ljubljanske oblasti slone na indirektnih davkih bolj nego na direktnih. S tem argumentom bi se moglo ugovarjati našemu predlogu. Temu nasproti navajamo, da so gospodarski krogi v veliki meri zainteresirani na gospodarski moči celokupnega prebivalstva in potemtakem težko čutijo vsako preobremenitev vsega prebivalstva potom oblastnih davkov. Najvažnejše pa je, da da mora oblastni odbor kot druga instanca reševati proračune občin, cestnih odborov, šolskih odborov in vseh ostalih pokrajinskih avtonomnih edinic. Zaradi tega pripada oblastnemu odboru, sedaj komisariju, odločilni vpliv na gospodarstvo celega področja in odločilna beseda glede obremenitve direktnih davkov potom avtonomnih doklad.

Ali naj bo to odgovor na naš zadnji uvodnik!

»Delavska politika« piše:

Da, smo za to, ka smo rekli! Namesto odgovora nekemu ljubljanskemu trobilu.

Svoje stališče k današnjemu položaju smo v listu jasno označili. Ni nam treba tega več ponavljati. V zadnji in predzadnji številki smo pa tudi povedali mnenje, da bo sedanji režim, če bo hotel ustvariti boljše razmere, kakor so bile, moral prej ali slej dopuščati svobodo izražanja misli in zagovarjanja naziranja, ker je tudi državnost produkt razmer, ki se razvija le tedaj, če se duhovi in naziranja svobodno krešajo v političnem življenju. To je narava razvoja, ki je utemeljena v zgodovini.

Politična svoboda je šele pravi izraz političnega življenja. Seveda, kadar vodijo politiko norci, zločinci, ali ljudje, ki nimajo konkretnih namenov in problemov, postane politično življenje vsaj za gotovo dobo krivica ali pa — neumnost.

Mi smo torej povedali, da je po našem prepričanju politično življenje potrebno za razvoj in vzgojo človeštva. Povedali smo pa tudi jasno, da mora imeti delovno ljudstvo svojo lastno politiko, ker to zahteva njega socialni interesi.

Smešno neumna je torej trditev, da se izjavljamo za podpiranje meščanskih političnih strank. Ali naj bomo za prejšnjo režimsko ali opozicionalno politiko mešč. strank? Ali naj bomo za korupcije, za nered v upravi, za krivične mere proti pokrajinam, korporacijam, na katerih so udeležene vse bivše meščanske stranke?

Ali naj tem bivšim strankam pomagamo na tak način, kakor delajo ožji krogi ljubljanskega trobila, ki neprestano skušajo rušiti delavsko solidarnost? Ravno v tem trenutku bi bila delavska solidarnost nujno potrebna, da bi naglasila svoje upravičene zahteve, ko grozi da bodo reakcionarni kapitalisti skušali izvojevati svoje črne namene proti velikemu delu prebivalstva — delavstvu.

Krividno na tem, da so nastale v državi politično brezpravne razmere in da je delavstvo danes še vedno razcepljeno in brez večjega vpliva, nosijo enako lažnjivi trobentaši razdora med delavstvom kakor bedasta opozicija, ki je sama zahtevala, da se sistirajo politične pravice državljanov.

Računamo z današnjim stanjem, a obenem nas navdaja prepričanje, da današnje stanje ne bo omajalo prepričanja pristašev bivše socijalistične stranke. Tudi ta doba nam bodi učiteljica, resna učiteljica vsem delovnim slojem, ki so doslej nasledili demagogiji.

To smo morali povedati sodrugom in delavstvu sploh. Naša pot je jasna in iskrena, četudi je ukinjeno politično udejstvovanje.

Kaj pišejo delavci in kmetje?

Volitve delavskih zaupnikov v zagrebških železniških delavnicah. Volitve zaupnikov v zagrebških železniških delavnicah so bile v polnem teku in jeku, ko se pojavi na zagrebških ulicah ogromen letak zagrebške Delavske zbornice, kjer »DZ z metriskimi črkami oznanja, svetu, da je ministrstvo za socialno politiko ustavilo vse nadaljnje volitve delavskih zaupnikov in da ostanejo dosedanji zaupniki še nadalje v veljavi. Ta letak je išel 19. t. m. Toda delavstvo zagrebških železniških delavnic se je malo zmenilo za ta letak. Ono je naslednjega dne izvršilo svoje volitve in tu se je jasno pokazalo, zakaj se je zagrebški Delavski zbornici taok zelo mudilo s publiciranjem ministrskega odloka, da so ustavljene volitve delavskih zaupnikov. Pri volitvah v zagrebških železniških delavnicah je namreč dobila lista Neodvisnih železničarjev 877 glasov in 13 zaupnikov, Stankotova organizacija SJŽ pa 176 glasov in 3 zaupnike. Neodvisni so torej dobili petkrat toliko glasov kakor SJŽ, Stanko pa kriči v svojem glasilu, da silno napreduje in da ne rabi vseh železničarjev, temveč samo 80 odstotkov. To je geslo objestnega malomeščana, ki noče emotnosti železničarjev, to je brez sramu izpovedani oportunitizem, toda potrebe železničarjev in številke volitev zahtevajo nekaj drugega. Stanko menda res ne rabi

zase več kakor 80 odstotkov železničarjev, a doba, v katero stopamo, rabi močno in enotno strokovno organizacijo vseh železničarjev v državi in s takimi izjavami bo g. Stanko le pokazal, komu služi in čegav zaveznik je. Tu ga bodo železničarji tudi izpoznali. To ne bo več dolgo in potem ga bodo poslali v Delavsko zbornico k njegovemu predniku, ki je hodil po istih stopnjah.

Službeni razporedi eksekutivnega železniškega osebja.

Po zakonu imajo določeno procentuelno odmero mesečno od 28 do 30 odstotkov.

Po zakonu in principu 8-urnega dela bi morala znašati služba mesečno 208 ur dela v turnusu. Ker so pa službeni razporedi tako postavljeni, da se izven domovne postaje ne upošteva kot delo služba po prihodu in pred odhodom vlaka, se opravlja za 3 do 5 odstotkov več službe, kar znaša mesečno od 20 do 50 ur brezplačne službe.

Ker so pa sedaj radi obojenj razporedi ukinjeni, znaša to prekomerno delo še večji obseg za vlakospremno, kakor tudi za strojno osebje. Kot en primer navajam primer, kjer je strojno osebje 11 dni zaporedoma opravlalo službo in je v treh dneh službovalo 40 ur na stroju. Kot drastičen protislužaj moram navesti, da so bivši strojevodje direkcije kot kontrolni organi imeli v treh dneh 18 ur službe, torej za 22 ur manj dela v gorko zakurjeni, udobni sobi ter je eden tistih še tako brezobziren, da je izjavil, da je treba samo malo dobre volje, pa gre vse v redu. Ker pa apelirajo dotični gospodje, na socialni čut strojnega osebja nasproti našim rudarjem, češ, da mora kuriti s slabim kočevskim in šentjanskim premogom, čeprav ni za te vrste stroja pripraven, bi bilo bolje, da bi kot dobri strokovnjaki predlagali svojim nadrejenim organom, da bi naročili take stroje, ki se dajo kuriti s premogovnim prahom. Nemška država je z 100 takimi stroji prilhanila v enem letu samo 2.500.000 zlatih mark. To bi bil socialni čut za naše rudarje, da ne bodo po nepotrebnem praznovali in iskali v inozemstvu dela.

V drugi vrsti bi bilo dobro, da bi nadrejene oblasti apelirale v pogledu socialnega čuta na kapitalistične mogotce, da bi postavili po vzgledu Češke kaborijske centrale, da bi si naš rudar lahko doma služil kruh.

V tretji vrsti so Nemci iznašli sredstva, kako se iz premoga pridela bencin in bi se to v korist delavnega ljudstva in socialnega čuta ter zaslужka lahko izvršilo, ako bi se le hotelo to izvršiti.

Četrtrič: Ker pa mora vozno osebje v tem hudem mrazu opravljati prekomerno službo, bi bilo iz socialnega čuta njihova dolžnost, ker imajo dotični gospodje izpite za vršenje prometne službe, da bi se jih radi nujnega odpočitka dodelilo v službo po njihovem poklicu. To bi bilo v interesu službe, varnosti in praktične vežbe dotičnih. Tako bi se zopet znašli v njihovih položajih in bi znali ceniti naporno delo podrejenih uslužbencev ter bi vsled tega izostale drakonične kazni. To bi bilo tudi v skladu z obstoječimi predpisi službene in odmorne dobe eksekutivnega osebja, kar bi tudi blagodejno vplivalo na nižje osebje. Dotični bi z lepim vzgledom prednjačili že zato, ker znaša njihova službena doba 6 ur, ona podrejenih pa 8 do 14 ur dnevno. Primer: Strojna skupina v 11. dneh 123 službe. Direkcijski organi v teh 11. dneh 66 ur. Od teh pa pride še nedeljski počitek ter znaša služba dejansko samo 60 ur. Iz tega sledi, da mora osebje za 100 odstotkov več službe opavljati. Pika.

VABILO

na I. redni občini zbor Javne delavske čitalnice (Rud. dom) v Trbovljah, ki se vrši dne 3. februarja 1929 ob 4. uri popoldan v prostorih čitalnice.

Dnevni red:

1. Letno poročilo tajnika, blagajnika in gospodarja.

2. Poročilo revizorjev.

3. Volitev novega odbora.

4. Določitev članarine.

Odbor.

Iz uredništva.

Sodrugom iz Trbovelj. Na zadnjem izkazu ni bilo označeno, zakaj je in zato je urednik, napisal; Izkaz prispevkov za tiskovni fond. Izkazi se morajo označevati po namenu prispevkov! Plačanih naročnin ne objavljamo.